بین الملل

تاکید بغداد بر احترام به خواسته‌های ملت سوریه

وزارت خارجه عراق بر لزوم حل سیاسی بحران سوریه و احترام به خواسته‌های مردم این کشور تأکید کرد.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، وزارت خارجه عراق اعلام کرد: بغداد معتقد است ثبات سوریه بخشی جدایی‌ناپذیر از ثبات منطقه است. طبق گزارش النشره، این وزارتخانه بر لزوم حل سیاسی بحران و احترام به خواسته‌های مردم این کشور به دور از مداخله‌های خارجی تأکید کرد.

حضور اوکراین در ناتو، خط قرمز روسیه است

وزیر امور خارجه روسیه گفت مسکو با تعویق عضویت کی‌یف در ناتو یا استقرار نیروهای حافظ صلح اروپایی در اوکراین هم موافقت نخواهد کرد. این ۲ ایده ظاهرا توسط مشاوران ترامپ به‌عنوان بخشی از توافق صلح بالقوه پیشنهاد شده است.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، «سرگئی لاوروف» رئیس دستگاه دیپلماسی روسیه در گفت‌وگو با خبرگزاری «تاس» که دیروز (دوشنبه) منتشر شد، گفت: «روسیه هیچ سیگنالی از تیم ترامپ در مورد مذاکرات برای حل مناقشه اوکراین دریافت نکرده است. ما همیشه برای مذاکره آماده بوده و هستیم. اما مهم این است که بفهمیم با چه کسی و در مورد چه چیزی باید آنها را انجام دهیم.» لاوروف گفت اگر مذاکراتی با دولت بعدی آمریکا انجام شود، مسکو پیشنهادهایی را که در رسانه‌ها ظاهرا از سوی اعضای تیم ترامپ منتشر می‌شود، نخواهد پذیرفت. «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور منتخب آمریکا در طول مبارزات انتخاباتی خود بارها وعده داد در صورت انتخاب شدن، راه‌حل دیپلماتیک سریعی برای بحران اوکراین بیابد، اما جزئیاتی در مورد چگونگی دستیابی به این هدف ارائه نکرد. نشریه «وال استریت ژورنال» در نوامبر گزارش داد که مشاوران ترامپ پیش‌نویس طرحی را برای حل مناقشه تهیه کرده‌اند. این پیشنهاد شامل به تعویق انداختن عضویت اوکراین در ناتو برای دو دهه، انجماد در امتداد خط مقدم فعلی و ایجاد یک منطقه غیرنظامی تحت کنترل نیروهای حافظ صلح از سوی متحدان اروپایی اوکراین است. لاوروف گفت که صلح بین مسکو و کی‌یف تنها از طریق «توافق‌های قابل اعتماد و الزام‌آور قانونی» حاصل می‌شود که به علل ریشه‌ای درگیری می‌پردازد و مکانیسم‌هایی را برای جلوگیری از نقض‌های بعدی در بر می‌گیرد.وزیر امور خارجه روسیه خاطرنشان کرد که موضع روسیه در مورد حل و فصل مخاصمات «به خوبی شناخته شده» است و توسط «ولادیمیر پوتین» رئیس‌جمهور روسیه در موارد متعدد از جمله در کنفرانس مطبوعاتی پایان سال او در اوایل ماه جاری بیان شده است. در آن رویداد، پوتین بار دیگر تاکید کرد که مسکو برای مذاکره با کی‌یف بدون هیچ پیش‌شرطی، به غیر از آنچه قبلا در سال ۲۰۲۲ در استانبول توافق شده، آماده است. این شرایط شامل یک وضعیت بی‌طرف و غیر متعهد برای اوکراین - جلوگیری از پیوستن آن به ناتو - و همچنین محدودیت در استقرار تسلیحات خارجی در این کشور است. پوتین همچنین تاکید کرد که هرگونه گفت‌وگو باید واقعیت‌های میدانی را که از سال ۲۰۲۲ پدیدار شده است، در نظر بگیرد. این شامل وضعیت دونتسک و لوهانسک و همچنین مناطق خرسون و زاپوریژیا است که در پی همه‌پرسی که در پاییز همان سال برگزار شد، بخشی از روسیه اعلام شدند.

بایدن نهم ژانویه ۲۰۲۵ را عزای عمومی اعلام کرد

رئیس‌جمهور آمریکا روز ۹ ژانویه (۲۰ دی) را به دلیل مرگ «جیمی کارتر» سی‌ونهمین رئیس‌جمهور ایالات متحده، عزای عمومی اعلام کرد.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، «جیمی کارتر» سی‌ونهمین رئیس‌جمهور آمریکا روز یکشنبه و در خانه خود در جورجیا، در سن ۱۰۰ سالگی درگذشت. طبق گزارش خبرگزاری فرانسه، «جو بایدن» رئیس‌جمهور آمریکا در بیانیه‌ای که توسط کاخ سفید نیز منتشر شد، اعلام کرد: «من از مردم آمریکا می‌خواهم که در آن روز برای ادای احترام به رئیس‌جمهور جیمز ارل کارتر جونیور و زنده نگه‌داشتن یاد او در عبادتگاه‌ها حاضر شوند.» وی افزود: «من از مردم جهان که در غم ما شریک هستند دعوت می‌کنم تا در این مراسم باشکوه به ما بپیوندند.» بایدن همچنین دستور داده که پرچم‌های ایالات متحده از روز یکشنبه به مدت ۳۰ روز نیمه افراشته شود. طبق اطلاعیه کاخ سفید، مراسم گسترده‌ای در واشنگتن برای بزرگداشت زندگی و میراث سی‌ونهمین رئیس جمهور برگزار می‌شود. «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور منتخب آمریکا و همسرش «ملانیا» نیز به خانواده کارتر تسلیت گفتند و ابراز همدردی کردند.

انتقاد رئیس جمهور الجزایر از فرانسه

رئیس جمهور الجزایر بابت تأثیرات طولانی مدت دوران استعمارگری فرانسه بر کشورش، به شدت از پاریس انتقاد کرد.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، «عبدالمجید تبون» رئیس جمهور الجزایر در جریان سخنرانی پارلمانی خود به دستاوردهای دوره ریاست جمهوری خود اشاره کرد. به نقل از خبرگزاری آناتولی، تبون همچنین گفت الجزایر می‌خواهد فرانسه جنایاتش را در دوران استعمارگری در سال‌های ۱۸۳۰ تا ۱۹۶۲ بفهمد و بر این مساله تأکید کرد که الجزایر به دنبال دریافت غرامت از پاریس نیست. رئیس جمهور الجزایر همچنین افزود: «ما شرافت و بزرگی پیشینیان خود را پی می‌گیریم. تعداد شهروندان الجزایری که در این ۱۳۲ سال استعمارگری فرانسوی‌ها شهید شدند، ۵.۶ میلیون می‌شود و هیچ مبلغی را نمی‌توان به عنوان غرامت بابت جان‌های از دست رفته در این دوران مقاومت یا نبردهای مسلحانه در نظر گرفت.»

رئیس قوه قضاییه مطرح کرد:

دشمن به برجسته کردن مسائل معیشتی و اقتصادی دل بسته است

رئیس قوه قضاییه با بیان اینکه امروز دشمن، بسیار به برجسته کردن مسائل معیشتی و اقتصادی و پیشبرد توطئه‌ها و اغراض شوم خود از این طریق دل بسته است، گفت: بدون‌تردید با کسانی که بخواهند به روش‌ها و انحاء مختلف از شرایط موجود سوءاستفاده کنند برخورد قانونی و قاطع به عمل خواهد آمد.

به گزارش زمان به نقل از مرکز رسانه قوه قضاییه، حجت‌الاسلام محسنی اژه‌ای دیروز طی سخنانی در نشست شورای‌عالی قوه قضاییه، ضمن گرامیداشت سالگرد یوم‌الله نهم دی، اظهار کرد: نهم دی ماه سال ۸۸ حقیقتاً یوم‌الله بود؛ در این روز با عنایت و فضل الهی، دل‌های مردم متدیّن منسجم شد و بساط فتنه‌گران برچیده شد و توطئه‌های دشمنان خنثی شد. صفوف متحد و منسجم مردمی که در نهم دی ماه سال ۸۸ به خروش آمدند، آماده جانفشانی در راه ارزش‌ها و دفاع از حریم ولایت و امنیت کشور بودند. رئیس قوه قضاییه گفت: نهم دی را باید زنده نگاه داریم و از آن ایام باید عبرت بگیریم؛ امروز نیز دشمنان و شیطان‌صفتان در صدد هتک حرمت ارزش‌ها و مَلکوک کردن حیثیت اشخاص مؤثر و مخدوش کردن امنیت روانی مردم از طریق پمپاژ مطالب کذب در فضای مجازی و محافل مختلف هستند. امروز نیز تلاش دشمن معطوف بر القاء فضای یأس و ناامیدی و ایجاد افتراق و چنددستگی در کشور است. سرمنشاء تمامی این دسیسه‌ها و توطئه‌ها، دشمنان و شیطان‌صفتان هستند، اما گاهی خود ما در داخل نیز غفلت می‌ورزیم و مطالب کذب و ناصواب آنها را تکرار می‌کنیم؛ فلذا باید بسیار هوشیار باشیم و بدانیم که تلاش و ابزار دشمنان و شیطان‌صفتان برای فتنه‌گری و توطئه در شرایط کنونی نسبت به گذشته، بیشتر و افزون‌تر شده است. محسنی اژه‌ای در ادامه با گرامیداشت ایام سالگرد شهادت حاج قاسم سلیمانی نیز گفت: حاج قاسم سلیمانی، سرباز اسلام و تربیت‌یافته مکتب امام و رهبری بود. حاج قاسم یک دل به خدا داد و میلیون‌ها دل را متوجه همه فضائلی کرد که در خود جمع کرده بود؛ عشق به حاج قاسم یعنی عشق به خلوص، صداقت، جهاد، شجاعت، ولایتمداری، خستگی‌ناپذیری در مسیر استیفای حق، یاری مظلومین و خصم ظالمین بودن. حاج قاسم، شخصیتی جامع‌الاطراف بود که تحسین و خضوع دشمن را نیز برانگیخته بود. رئیس قوه قضاییه در ادامه جلسه با اشاره به قرار گرفتن در فصل پایانی سال و ضرورت اهتمام هرچه بیشتر مسئولان و دستگاه‌های ذیصلاح برای جامه عمل پوشاندن به شعار سال، اظهار کرد: بخش‌های ذیصلاح در دستگاه قضایی، ارزیابی جامعی را درخصوص میزان تحقق شعار سال ناظر بر «جهش تولید با مشارکت مردم» داشته باشند. باید مشخص شود چه میزان در امر تحقق شعار سال، کار صورت گرفته است و سهم و جَهد هر بخش چه میزان است؟ باید مشخص شود چه میزان در رفع موانع تولید و تقویت بنیه اقتصادی کشور اهتمام داشتیم و برنامه‌ریزی‌ها و قانون‌گذاری‌ها در این مقوله‌ی مهم و اولویت‌دار، در چه وضعیتی است؟ ما مسئولان و کارگزاران نباید فراموش کنیم که امروز اولویت کشور، رفع مسائل معیشتی مردم، تقویت بنیه اقتصادی و کمک به جهش تولید است. محسنی اژه‌ای بیان داشت: بخش‌های مختلف و ذیصلاح در عدلیه از جمله سازمان بازرسی، دادستانی کل و دادستانی‌ها و معاونت پیشگیری، به وظایف و مسئولیت‌های مستقیم خود در امر تحقق شعار سال از جمله در مبحث نظارت‌ها، اهتمام مضاعف داشته باشند و کمک‌کار سایر قوا و دستگاه‌ها نیز در امر جهش تولید و تقویت بنیه اقتصادی کشور باشند. امروز حوزه تنظیم بازار، وظیفه مهمی است که در زندگی و معیشت مردم، اثر مستقیم دارد؛ فلذا باید در این حوزه، کمک‌کار دولت و تعزیرات باشیم. ایضاً در سایر حوزه‌هایی که مستقیم یا غیرمستقیم به معیشت مردم باز می‌گردد نیز باید هم از حیث مسئولیت‌های قانونی خود و هم از حیث کمک به دولت، ورود داشته باشیم. رئیس قوه قضاییه گفت: باید توجه داشت که امروز دشمن، بسیار به برجسته کردن مسائل معیشتی و اقتصادی و پیشبرد توطئه‌ها و اغراض شوم خود از این طریق دل بسته است. دشمن درصدد است با برجسته کردن مشکلات و معضلاتی که برخی از اقشار مردم با آنها مواجه هستند، سلسله مسائلی را در کشور ایجاد کند؛ بحمدالله مردم ما بصیر و هوشیار هستند و توطئه دشمن را خنثی می‌کنند، اما به‌هرترتیب وظیفه ما مسئولان و کارگزارن نیز آن است که برای رفع دغدغه‌ها و مشکلات مردم، شب و روز نشناسیم و پیوسته در حال تلاش برای رفع مسائل زندگی مردم باشیم. محسنی اژه‌ای خاطرنشان کرد: بدون‌تردید با کسانی که بخواهند به روش‌ها و انحاء مختلف از شرایط موجود سوءاستفاده کنند؛ از جمله آنکه، فساد مالی مرتکب شوند و یا در دل مردم ترس و هراس بیفکنند، یا فضای یأس و ناامیدی بوجود آورند و امنیت روانی مردم را مخدوش سازند، برخورد قانونی و قاطع به عمل خواهد آمد. رئیس قوه قضاییه در بخشی از سخنانش به استمرار جنایات سبعانه رژیم صهیونیستی در غزه اشاره کرد و گفت: صهیونیست‌های تبهکار و فاجر همچنان در سایه سکوت خفت‌بار مجامع مدعی بین‌المللی در حال جنایت و نسل‌کشی در غزه هستند؛ آنها حتی به بیمارستانی که آخرین پناهگاه کودکان و مردم مجروح و بیمار در غزه بود نیز رحم نکردند و آن را به آتش کشیدند؛ حال باید پرسید مدعیان دروغینی که ادعای حمایت از حقوق زنان و کودکان را دارند و چنانچه در گوشه‌ای از دنیا اتفاقی رخ دهد، گریبان چاک می‌دهند، اکنون کجا هستند و چرا معترض به صهیونیست‌های کودک‌کش نمی‌شوند؟ این است آن تمدن و حقوق‌بشر ادعایی‌تان که چشمان خود را به آتش زدن بیماران و کودکان توسط وحوش صهیونیست ببندید؟!

پزشکیان: رویکرد عملی ایران گسترش صلح و امنیت در منطقه است

رئیس جمهور نگاه و رویکرد عملی جمهوری اسلامی ایران را گسترش صلح و امنیت در منطقه و میان همه کشورهای اسلامی توصیف کرد و خواستار تعامل جدی‌تر ایران و عمان در این راستا شد.

به گزارش زمان به نقل ازایسنا، مسعود پزشکیان دیروز دوشنبه در دیدار «سید بن حمد بن حمود البوسعیدی» وزیر امور خارجه عمان، روابط دو کشور را دیرین، صمیمی و دوستانه توصیف کرد که در عرصه‌های متنوع و در سطوح مختلف گسترده شده است و اظهارکرد: تداوم و گسترش بیش از پیش این روابط سازنده برای جمهوری اسلامی ایران بسیار حائز اهمیت است. رئیس جمهور با اشاره به توافق دو کشور برای برگزاری نشست آتی کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی در آینده نزدیک افزود: اقدامات و پیگیری‌های خوبی در جریان است تا مقدمات تسریع در اجرای توافقات گذشته و حصول تفاهمات جدید میان دو کشور فراهم شود. پزشکیان با اشاره به اینکه سیاست خارجی دولت چهاردهم بر گسترش روابط و تحکیم همکاری‌ها با همه کشورهای اسلامی، همسایه و دوست استوار است و در این بین عمان جایگاهی ممتاز دارد، تصریح کرد: اینکه کشورهای منطقه و ملت‌های مسلمان با یکدیگر اختلاف داشته باشند و جنایتکاری مثل رژیم صهیونیستی از این وضعیت برای ضربه زدن به آنان سوءاستفاده کند، به هیچ وجه قابل قبول و مطلوب نیست. رئیس جمهور نگاه و رویکرد عملی جمهوری اسلامی ایران را گسترش صلح و امنیت در منطقه و میان همه کشورهای اسلامی توصیف کرد و خواستار تعامل جدی‌تر ایران و عمان در این راستا شد. وزیر امور خارجه عمان نیز در این دیدار ضمن ابلاغ سلام‌های گرم سلطان این کشور به رهبر معظم انقلاب اسلامی، رئیس جمهور و ملت ایران گفت: دو کشور روابطی ریشه‌دار و تاریخی دارند که بر پایه اعتماد و حسن نیت شکل گرفته و گسترش و قوام یافته است. سلطان عمان علاقه و تاکید زیادی بر گسترش این روابط دارد. سید بن حمد بن حمود البوسعیدی روابط فیمابین را نمونه و الگویی از گسترش همکاری‌ها بر مبنای دوستی و اعتماد متقابل دانست و خاطرنشان کرد: گسترش روابط با ایران بر پایه احترام و اعتماد موجود متقابل یک قاعده تغییرناپذیر برای عمان بوده است. ما همواره پیگیر و حامی رویکردهای حکیمانه جنابعالی در عرصه داخلی و به خصوص سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بوده و هستیم و بنده به سهم خود در وزارت امور خارجه عمان پیگیر عملی کردن رویکردهای مشترک دو کشور هستم.

نبیه بری: اسرائیل موظف به عقب‌نشینی از همه مناطق لبنان است

رئیس پارلمان لبنان با بیان اینکه حزب‌الله با ارتش هماهنگ بوده و به مفاد توافق آتش‌بس پایبند است، تاکید کرد اسرائیل هم موظف است از همه مناطق لبنان عقب‌نشینی کرده و به تجاوزات پایان دهد.

به گزارش زمان به نقل ازتسنیم، «نبیه بری» رئیس پارلمان لبنان طی سخنانی درباره پرونده انتخاب رئیس جمهور این کشور اعلام کرد: من در جلسه نهم ژانویه تصمیم دارم رئیس جمهور را انتخاب کنم، حتی اگر بحث‌ها طولانی شود. مهم این است که پارلمان، رئیس جمهور را انتخاب کند و نمایندگان هم باید مسئولیت خود را در قبال این وظیفه قانونی بر عهده بگیرند. نبیه بری در گفتگو با روزنامه النهار درباره پرونده آتش بس و تجاوزات مستمر رژیم اشغالگر به جنوب لبنان و نقض توافق آتش بس توسط این رژیم، تاکید کرد که کمیته ناظر بر اجرای آتش بس باید مسئولیت‌های خود را در کنار یونیفل (نیروهای موسوم به حافظ صلح سازمان ملل مستقر در لبنان) بر عهده بگیرد. این مقام لبنانی افزود: اسرائیل باید از مناطقی که در لبنان به آنجا وارد شده، عقب نشینی کند و ارتش لبنان هم باید در این مناطق، به طور کامل مستقر گردد. وی درباره موضع حزب‌الله هم گفت که حزب الله با ارتش هماهنگ بوده و به مفاد توافق عمل می‌کند. رژیم صهیونیستی با وجود گذشت یک ماه از توافق آتش‌بس با لبنان، همچنان به حملات زمینی و هوایی و تخریب مناطق جنوبی این کشور ادامه می‌دهد. در همین راستا روز پنجشنبه ارتش لبنان از نقض خطرناک توافق آتش‌بس توسط صهیونیست‌ها و ورود نظامیان صهیونیست به وادی الحجیر در جنوب لبنان خبر داد. از طرف دیگر، روزنامه عبری هاآرتص گزارش داد که ارتش اسرائیل در نظر دارد بعد از گذشت ۶۰ روزِ مقرر در توافق آتش‌بس که از ۲۷ نوامبر اجرایی شد، در جنوب لبنان بماند. «مصطفی بیرم» وزیر کار دولت موقت لبنان، در واکنش به تجاوز صهیونیست‌ها به جنوب لبنان و نقض توافق آتش‌بس، اعلام کرد: ورود ارتش اسرائیل به وادی الحجیر، یک درس عبرت تاریخی است و ثابت می‌کند که مقاومت تنها گزینه برای مقابله با اشغالگران صهیونیست است و همه راه‌حل‌های دیگر به‌شدت شکست خورده‌اند.

آزمایشگاه ملی هوش مصنوعی راه‌اندازی می‌شود

دبیر ستاد هوش مصنوعی، لیزر و کوانتوم از راه‌اندازی آزمایشگاه ملی هوش مصنوعی خبرداد و گفت: چاره‌اندیشی در خصوص ناترازی انرژی، آلودگی هوا و هر آنچه که زیست روزمره مردم را تهدید می‌کند، کارویژه این آزمایشگاه است.

به گزارش زمان به نقل ازتسنیم، بهروز مینایی؛ دبیر ستاد هوش‌مصنوعی، لیزر و کوانتوم از راه‌اندازی آزمایشگاه ملی هوش مصنوعی خبرداد و گفت: چاره‌اندیشی در خصوص ناترازی انرژی، آلودگی هوا و هر آنچه که زیست روزمره مردم را تهدید می‌کند، کارویژه این آزمایشگاه است. دبیرستاد هوش‌مصنوعی، لیزر و کوانتوم ضمن اعلام این خبر گفت: هدف ما از راه‌اندازی این آزمایشگاه، چاره‌اندیشی در خصوص سهم هوش مصنوعی در مرتفع کردن مسائلی‌است که زیست روزمره مردم را تهدید می‌کند و می‌کوشیم تا همه توان دانشگاهی، آزمایشگاهی و هیات علمی‌ها، دانشجوها و بخش خصوصی، دانش‌بنیان و غیر دانش‌بنیان را بر روی مسائل کشور همچون آلودگی هوا و ناترازی انرژی متمرکزکنیم. وی ادامه داد: رفتن به سمت انرژی‌های پاک از برنامه‌هایی است که در بحث ناترازی انرژی در دستور کار داریم و این مهم را با همکاری ستاد توسعه اقتصاد دانش‌بنیان آب، انرژی و محیط‌زیست پیش می‌بریم. به گفته او، یکی از پیش‌شرط‌های استفاده از انرژی‌های پاک، ایجاد شهرهوشمند است و در این راستا، در رایزنی‌هایی با دکتر پیغامی، رئیس منطقه آزاد قشم، منطقه ای برای ایجاد یک پایلوت شهر هوشمند درنظرگرفته است. دبیرستاد هوش‌مصنوعی، لیزر و کوانتوم با بیان اینکه در توکنیزه‌کردن زمین، جذب سرمایه بخش خصوصی و مردمی و داخل و خارج کشور به همکاری بانک مرکزی نیاز داریم، افزود: برای ایجاد پایگاه شهر هوشمند باید تمام اطلاعات در دیتا سنترهای ویژه ذخیره و کپی دیجیتالی این شهر مثل محل حمل و نقل ها، مصرف انرژی ها، خرید و فروش ها، تفریح و سرگرمی و... در دسترس باشد. مینایی همچنین خاطرنشان کرد: پروژه شهر هوشمند توسط کشورهای عضو بریکس هم پشتیبانی می‌شود و آفریقای جنوبی، چین و روسیه ما را در ایجاد این مهم همراهی می‌کنند. از طرف دیگر برنامه ملی اقتصاد دریا محور از دیگر بخش‌هایی است که در این پروژه با ستاد هوش‌مصنوعی، لیزر و کوانتوم همکاری دارد چراکه یکی از عناصری که این برنامه در دستور کار خود دارد و پیگیری می‌کند، موضوع بندر هوشمند است. مینایی ضمن اشاره به اینکه با همکاری چند دستگاه بزرگ کشور، برنامه‌ریزی برای ایجاد شهرهوشمند را تا چند ماه آینده کلید خواهیم زد، تصریح کرد: به نتیجه رسیدن این برنامه، طراحی و شروع کار مشروط به تامین بودجه اولیه آن، تا انتهای ۱۴۰۴ محقق خواهد شد و نکته دیگر اینکه ایجاد شهرهوشمند تنها منحصر به شهر قشم نیست، این پایلوت در جاهای مختلف کشور هم شبیه‌سازی می‌شود.

سرمقاله

غرب، سوریه و خواب زمستانی حقوق بشر!

مهدی محمودی

در روزهایی که اقلیت‌های سوریه به ویژه علویان و مسیحیان اعتراضات نسبتا شدیدی را علیه حاکمان جدید این کشور بروز می‌دهند، دوگانگی‌های حقوق بشری غرب در قبال این کشور بیشتر به چشم می‌آید.

بحران سوریه که از سال ۲۰۱۱ و به دنبال راه افتادن بهار عربی از شمال آفریقا آغاز شد، به سرعت در این کشور و برخی دیگر از ممالک خاورمیانه مثل یمن تبدیل به یک نبرد مسلحانه میان مخالفان و دولت مرکزی شد. پس از شروع جنگ داخلی در سوریه، اغلب ناظران و کارشناسان سیاسی، این بحران را نه یک انقلاب مدنی در چارچوب بهار عربی بلکه یک قیام مسلحانه تحت هدایت نیروهای خارجی برای ساقط کردن دولت «بشار اسد» خواندند. با این حال و بعد از گذشت حدود ۱۳ سال از شروع جنگ داخلی در سوریه، نظام حاکم بر این کشور به دست همین گروه‌های شبه‌نظامی مسلح که از سوی قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای مورد حمایت قرار داشتند، ساقط شد. هدف این نوشتار، پرداختن به وقایع و تحولاتی که منجر به سقوط بشار اسد شد، نیست بلکه مقصود بررسی سوابق «هیات تحریرالشام» در تقابل با حکومت سوریه از نگاه حقوق بشری و رویکرد کشورهای غربی به حاکمان جدید سوریه از پنجره ارزش‌های موسوم به لیبرالی مورد حمایت آمریکا و اروپا است. سازمان تحریرالشام در ژانویه ۲۰۱۷ از ادغام بین «جیش الاحرار» (جناحی از احرارالشام)، جبهه «فتح شام»، «جبهه انصارالدین»، «جیش السنه»، «لواء الحق» و «جنبش نورالدین زنکی» تشکیل شد. روند اتحاد این گروه‌ها به ابتکار «ابوجابر الشیخ» از فرماندهان اسلامگرا که دومین امیر «احرارالشام» بود، به انجام رسید. گروه‌های یادشده اغلب از وابستگان به جنبش تروریستی القاعده بودند که در جنگ داخلی سوریه مشارکت فعال داشتند. البته بعدها با درک بدنامی سازمان القاعده و برای دور ماندن از برچسب‌های ارتباط با این سازمان، ظاهرا از تفکرات القاعده فاصله گرفتند و با ایجاد سازمان تحریرالشام تلاش کردند برای خود هویت و خط مشی جدید دست و پا کنند. «محمد الجولانی» فرمانده تحریرالشام که اکنون ترجیح می‌دهد با نام واقعی‌اش «احمد الشرع» خوانده شود، سابقه همکاری با «ابوبکر البغدادی» رهبر گروه تروریستی داعش را در کارنامه خود دارد و با اتهاماتی مرتبط با سالیان قبل از شکل‌گیری تشکیلات تازه تحت رهبری‌اش روبرو است؛ از جمله حمله به روستاهای علوی‌نشین لاذقیه در سال ۲۰۱۳ با ۱۹۰ قربانی، تهاجم به روستای الزاره و قتل ۴۶ نفر به همراه ربودن ۷۰ غیرنظامی، تخریب کلیساها، مساجد و اماکن مقدس اقلیت‌های مذهبی، قتل عام لوزه در ادلب در سال ۲۰۱۵ ، استفاده از غیرنظامیان به عنوان سپر انسانی و ... به دنبال آن، ایالات متحده آمریکا در سال ۲۰۱۷ این تشکیلات را در لیست گروه‌های تروریستی خود قرار داد و برای دریافت هرگونه اطلاعاتی از رهبر تحریرالشام نیز جایزه ۱۰ میلیون دلاری تعیین کرد. متعاقب آن اتحادیه اروپا نیز تحریرالشام و رهبر آن را در لیست گروه‌های تروریستی خود قرار داد. پس از سقوط بشار اسد و به قدرت رسیدن تحریرالشام در دمشق، شاهد چرخش ۱۸۰ درجه‌ای راهبرد کشورهای غربی در قبال این سازمان که همچنان در لیست گروه‌های تروریستی‌شان قرار دارد هستیم. ایالات متحده آمریکا بلافاصله پس از کنترل دمشق توسط محمد الجولانی اعلام کرد که خروج وی از لیست سیاه خود را فورا مورد بررسی قرار می‌دهد و هیاتی دیپلماتیک به ریاست «باربارا لیف» مقام ارشد وزارت خارجه این کشور به سوریه اعزام کرد. باربارا لیف پس از دیدار با مقامات سوری اعلام کرد که واشنگتن تصمیم گرفته جایزه ده میلیون دلاری برای محمد الجولانی را لغو کند. اتحادیه اروپا نیز با پیش گرفتن رویکردی مشابه آمریکا، در تلاش برای برقراری فوری روابط دیپلماتیک با سوریه جدید است. رئیس کمیسیون اروپا اعلام داشته دیپلمات‌های ما به سوریه باز خواهند گشت و تاکید کرده «گفت‌وگوها برای کاهش تحریم‌ها علیه سوریه را آغاز خواهیم کرد.» اگرچه محمد الجولانی از زمان به قدرت رسیدن در سوریه تلاش کرده راهبرد میانه‌ای اتخاذ کند و با تغییر ظاهر و نوع پوشش خود هویت و تصویر جدیدی از تحریرالشام به دنیا معرفی کند اما بسیاری از ناظران و تحلیلگران بین‌المللی تحریرالشام جدید را مانند یک هندوانه دربسته می‌دانند که مشخص نیست در آینده چه چیزی از آن بیرون خواهد آمد و معتقدند که نباید درباره سوریه جدید خوشبینی مفرط به خرج داد و باید جانب احتیاط را در تعامل با آن لحاظ کرد. با این حال، تعجیل و دستپاچگی غربی‌ها در برابر گروه‌های مسلحی که خود آنها را تروریستی خوانده‌اند و نادیده گرفتن ارزش‌هایی که دهه‌ها است به آن افتخار می‌کنند و کشورهای بسیاری را در این چارچوب مورد تهاجم یا تحت شدیدترین تحریم‌ها قرار داده‌اند، بسیار تامل‌برانگیز است. رویکرد عجولانه آمریکا و اروپا در قبال حاکمان جدید سوریه بیش از هر چیز یادآور ابزاری بودن حقوق بشر در سیاست غرب و رفتار دوگانه کشورهای غربی در قبال مسائل حقوق بشری در مواجهه با بحران‌های بین المللی است. مساله سوریه بار دیگر ثابت کرد که هر جا منافع آمریکا ایجاب کند ارزش‌های حقوق بشری به راحتی نادیده گرفته خواهد شد.

«جیمز جفری» فرستاده ویژه سابق آمریکا در ائتلاف غربی ضد داعش، هیات تحریرالشام را یک دارایی برای استراتژی فعلی آمریکا در سوریه خوانده و گفته این تشکیلات در بین گزینه‌های مختلف مرتبط با سوریه کمتر از بقیه بد هستند! منافع رژیم صهیونیستی در سوریه نیز مولفه مهم دیگری است که آمریکا و اروپا را بر آن داشته فارغ از هرگونه ملاحظه حقوق بشری از حاکمان جدید سوریه حمایت کنند. با کنار رفتن حکومت بشار اسد و روی کار آمدن شورشیان، تل‌آویو با سواستفاده از هرج و مرج حاکم در سوریه، حملات گسترده‌ای را به زیرساخت‌های نظامی و اقتصادی این کشور آغاز و ده‌ها انبار مهمات و تجهیزات نظامی ارتش سوریه را منهدم کرد. علاوه بر آن ارتش رژیم صهیونیستی با عبور از منطقه حائل، مناطق بیشتری را در خاک سوریه به اشغال خود درآورده است. سکوت حاکمان جدید سوریه در قبال تحرکات رژیم صهیونیستی علیه خاک این کشور هم البته سوالات و ابهامات زیادی را به وجود آورده است. از دید بسیاری، اسرائیل از سقوط بشار اسد خوشحال است چرا که یکی از تهدیدهای اصلی در کنار مرزهایش از بین رفته است. محمد الجولانی نیز در اظهارات خود قول داده که سوریه به هیچ وجه محلی برای تجاوز به اسرائیل نخواهد بود و این موضوع، هم برای اسرائیل و هم برای غرب به عنوان حامیان اصلی این رژیم گزینه مطلوب و ایده‌آل است. البته برخی از تحلیلگران هم می‌گویند صهیونیست‌ها به این سادگی به تشکیلات جولانی اعتماد نخواهند کرد و حداقل مانند اروپا و آمریکا در مناسباتشان با حاکمان جدید دمشق دستپاچه نخواهند شد همچنان که وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی در تازه‌ترین اظهاراتش، تحریرالشام را نه برآمده از یک فرایند دموکراتیک که دسته‌ای تروریستی خوانده که باید برای مشخص شدن عیار این «رژیم اسلام‌گرا» منتظر ماند. حال با توجه به اینکه حتی سران رژیم تحت‌الحمایه غرب، به راحتی حاضر به تغییر دیدگاه‌هایشان در خصوص تشکیلات حاکم بر دمشق نیستند، آمریکا و اروپا باید به پرسش‌هایی متعدد پاسخ دهند که ارزش‌های حقوق بشری آنها در برابر سوریه جدید کجای معادلاتشان قرار دارد یا مثلا چرا آمریکا و اروپا چنین رویکردی را در برابر طالبان در افغانستان در پیش نگرفتند؟ همچنین و در حالی که بخش قابل توجهی از تحریم‌های اروپا و آمریکا علیه نظام اسد ماهیت حقوق بشری داشت، اظهارات برخی مقامات اروپایی مبنی بر کاهش این تحریم‌ها در دوره حکومت جدید سوریه چه معنایی دارد و چه فرجامی خواهد یافت؟

در روزهایی که اقلیت‌های سوریه به ویژه علویان و مسیحیان اعتراضات نسبتا شدیدی را علیه حاکمان جدید این کشور بروز می‌دهند، دوگانگی‌های حقوق بشری غرب در قبال این کشور بیشتر به چشم می‌آید. ضمن اینکه رسانه‌ها از درگیری شدید میان نیروهای کرد سوریه و گروه‌های مسلح وابسته به ترکیه در نواحی مانند شمال شرق حلب خبر می‌دهند و معلوم نیست تحولات سوریه در روزهای آتی چه سمت و سویی خواهد یافت.

Alborz.payam@gmail.com